

אַלְדָּנוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵבֶת

פְּרֻשֵׁת עֵבֶת

הס"ד, א"י, ח"ו, ק"ט"ז

שְׁחֲרִית נִמְשָׁכָה אֶצְלוֹ לְפַעֲמִים מִסְפָּר שְׁעוֹת, וְקִרְיַאת שְׁמַע בְּשַׁעַת תְּפִלַּת מַעְרִיב בְּיוֹם רִגְלֵי הַיְּתָה עֲשׂוּיָה לְהַמְשִׁיךְ עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ דְּקוֹת. גַּם עַל פִּי סִדְרֵי הַתְּפִלָּה הַרְגִּילִים שְׁלוֹ דְּקִדָּק תַּמִּיד בְּכָל מְלָה שֶׁבַתְּפִלָּה, אֲךָ בְּמִצַּב הַמִּיחָד שֶׁהָיָה שְׂרוּי בּוֹ הַצָּרָךְ לְדְקִדָּק יוֹתֵר. שֵׁם, בְּבֵית הַכְּלֵא, לֹא הָיָה כָּל עֲנִין שִׁיתַּפֵּס אֶת זְמֵנוֹ אוֹ יִדְרֹשׁ אֶת תְּשׁוּמַת לְבוֹ. הוּא הֵחֵל לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת שְׁחֲרִית, וְכָל מְלָה נֶאֱמָרָה בְּרִגְשׁ מַעֲמָק הַלֵּב, כָּל מִשְׁפָּט נִהְגָּה בְּצִרוּף הַפְּסָקוֹת לְמַחְשָׁבָה מַעֲמִיקָה.

הַרְבֵּי הִגִּיעַ לְתְּפִלַּת 'בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר'. תְּפִלָּה זוֹ מְכִילָה רִצְף שֶׁל שְׁבָחִים שְׂאֵנוּ מְבָרְכִים אֶת ה', בְּהִבְטִים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה. הַרְבֵּי הִתְרַכַּז בְּכָל מִשְׁפָּט בְּדֶרֶךְ שְׁמַעוּלָם לֹא נִהַג לִפְנֵי כֵּן: 'בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר וְהָיָה הָעוֹלָם, בְּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בְּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם'. כִּשְׁהִגִּיעַ לְחֶלֶק הָאֲחֵרוֹן, צָצָה בְּמַחוֹ שְׂאֵלָה: מַדּוּעַ יִזְכְּרוּ כָּאֵן מַלְיָם אֵלֶּה, הַרִי הֵן נִרְאוֹת יוֹצְאוֹת דִּפְּן בְּתוֹךְ תְּפִלָּה זוֹ. בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, מִשְׁמַעוֹת הַמְּלָה 'גּוֹזֵר' הִיא הַנְּהִיגָה קַפְדָּנִית וְלֹא רְצוּיָה לְבִנְי אָדָם. יִתְּרָה מִזֶּה, אֲנִי אוֹמְרִים שֶׁהוּא לֹא רַק גּוֹזֵר גְּזֵרוֹת, אֲלֵא גַם מְקַיֵּם אוֹתָן. וְלִכְאוּרָה, הַרִי כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֲחֵרִים שֶׁל תְּפִלָּה זוֹ מְתַאָּרִים אֶת מִדַּת הַרְחֻמִּים שֶׁל הַנְּהִיגָה ה': 'בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ', 'בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם שְׂכָר טוֹב לִירְאָיו, בְּרוּךְ חַי לְעַד וְקַיֵּם לְנֶצַח', וְכֵן הֵלְאָה. כִּיצַד מְתַאֲמוֹת לְכָאֵן הַמַּלְיָם 'גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם'?

הַפֶּךְ הַרְבֵּי בְּדַעְתּוֹ וְהִרְהִי: הַרִי הַשְּׂאֵלָה עַל אוֹדוֹת הַמַּלְיָם הֵלְלוּ כָּל כֶּךָ בְּרוּרָה, כִּיצַד אֶפּוֹא הוּא לֹא חֲשָׁב עַל כֶּךָ קִדְּם לְכוּ? הֲלֹא בְּמִשְׁךָ שְׁנַיִם עַל גְּבֵי שְׁנַיִם הוּא אוֹמֵר אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְכִיצַד אֵף פַּעַם לֹא עֵלְתָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַשְּׂאֵלָה שֶׁהַמַּלְיָם 'גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם' נִרְאוֹת שֶׁלֹּא בְּמַקּוֹמָן. מַדּוּעַ לֹא חֲשָׁב עַל כֶּךָ קִדְּם לְכוּ? נִפְשׁוּ הַיְּתָה עֵגוּמָה עֲלֵיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲשָׁב שֶׁכִּנְרָאָה עַד הַיּוֹם לֹא הִתְּפַלֵּל

בְּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם

הַרְה"ק רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר זוֹסֵיא פּוֹרְטוּגַל מְסַקּוֹלֶען זִיע"א, הָיָה מְפָרֵס בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל הָעֲצוּמָה שְׁלוֹ. לְאַחַר מְלַחֲמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, הַרְבֵּי וְהַרְבֵּנִית אִמְצוּ בְּאִפְן אִישִׁי קָרוֹב לְאַרְבַּע מֵאוֹת יְלָדִים, וְדָאָגוּ לְצָרְכֵיהֶם הַפִּיזִיִּים וְהַרוּחָנִיִּים. הָאָרְגוֹן שְׁלוֹ 'חֶסֶד לְאַבְרָהָם' פִּעַל לְטוֹבַת אֲלָפִים אֲשֶׁר הָיוּ זְקוּקִים לְעֲזָרָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהָיָה דְגָמָא וּמוֹפֵת לְאַרְגוּנִים נוֹסְפִים שֶׁעֲסָקוּ בְּאוֹתוֹ הַתְּחוּם.

ר' קִלְמוֹן דְּרִיבֵן מְבִרוּקְלִין שְׁמַע מִפִּי שֶׁל הַרְבֵּי אֶת הַסְּפּוֹר הַבָּא: כְּאַבְרָךְ צַעִיר בְּרוּמְנִיָּה, הַשְּׁפִיעַ הַרְבֵּי עַל צַעִירִים וּמְבַגְרִים לְהַתְּקַרֵּב לְאַמּוֹנָה בַּה', הוּא שְׁכַנַּע אֲנָשִׁים צַעִירִים שֶׁלֹּא יִצְטָרְפוּ לְצָבָא הַרוּמְנִי, מֵאַחַר שֶׁהַעוֹשִׂים זֹאת מְרַחֲקִים אֶת עַצְמָם בְּאִפְן מַחְלֵט מְדַרְכֵי הַיְּהוּדוֹת בְּלֹא שְׂוִיכְלוּ לְשׁוֹב. בְּמַקּוֹם זֶה, הוּא עוֹדֵד אוֹתָם לְהַצְטָרֵף לִישִׁיבָה אֲשֶׁר שֵׁם יִלְמְדוּ תוֹרָה, וְאֲשֶׁר צַעֵד זֶה יִשְׂאִירָם נְאֻמִּים לְמִסְרַת אֲבוֹתֵיהֶם וּלְמִוְרֶשְׁתָּהּ.

יוֹם אֶחָד הַלְשִׁין אֶחָד לְשִׁלְטוֹנוֹת רוּמְנִיָּה עַל הַרְבֵּי שֶׁהוּא מְדַרְיָן צַעִירִים הַיֵּאֵר לְהַמְנַע מְלִשְׁרַת בְּצָבָא. הַשְּׁלְטוֹנוֹת בְּדָקוּ אֶת הַדְּבָר וּמִצְאוּ שְׂאֵכֵן הַטַּעֲנָה צוֹדָקָת. הֵם תְּפָסוּ בְּזַעַם אֶת הַרְבֵּי וְכִלְאוּ אוֹתוֹ בְּצִינּוּק לְבִדּוֹ בְּתֵא מְלַכְלָךְ וְחֲשׂוּיָה, וְלִקְחוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכֶּפֶה וְאֶת מִשְׁקָפָיו. הַרְבֵּי הָיָה אָדָם חֲלָשׁ וְחוּלְנִי, וּבְרֵאוֹתוֹ אֶת מִצְבוֹ בְּתֵא הַקָּר וְהַלֵּת, אֲשֶׁר הַמַּקּוֹם הַיְּחִיד שִׁיכּוֹל לְשַׁבֵּת אוֹ לְנוּחַ בּוֹ הָיָה הָאֲדָמָה הַקְּרִירָה וְהַמַּעֲפֶשֶׁת, דְּמָה שְׁסוּפּוֹ קָרָב.

הַרְבֵּי רָצָה לְהַתְּפַלֵּל, אֲךָ רֵאשׁוּ לֹא הָיָה מְכַסֶּה, לְכֵן הוּא מְשַׁךְ אֶת הַחֲלִיפָה שֶׁלְבַשׁ מֵעַל לְרֵאשׁוֹ וְהֵחֵל לְפִזֵּם בְּקוֹל אֶת הַתְּפִלוֹת בְּעַל פֶּה. תְּפִלַּת

גם בעת גזרה נותן כח להולכים בדרכיו (ילקוט לקח טוב - פרקי אמונה ונחמה' עמוד רמ).

אין הקב"ה נותן נסיון שאין יכול לעמוד בו

כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זיע"א (אחרי אות ט):
שמעתי מזקני הקדוש [החידושי הרי"ם] ז"ל, על מאמר
חז"ל 'אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג',
אמר, דזהו למוד גדול שאין מאפילים לאדם מישראל
רק מה שבכחו לעבר לשוב לעבודתו בקדש, ולכך אף
שהיה דין תורה שימכר איש מישראל לעבד, והיה
באמת גרוע באותו זמן, והראי שהתיר בשפחה, מה
שהיה אסור לשאר ישראל, ומכל מקום היה מוכן לו
גאלת יובל, ועל ידי זה לא נשתקע בעבודתו אף בעת
האפל, וכשחדל דין יובל חדל כל דין מכירת העבד, כן
כל מה שנתמעט כחנו בעבודת הקדש כל יובל לבנו על
ידי זה איך נוכל לגשת במעט מזעיר כחות, כי יהיה לב
איש ישראל ברור שכל מאפיל שלו יכול לעבר ולתקן.
על הפסוק (שמות א יב): 'וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן
יפריץ', מפרש רבנו האור החיים הקדוש, שבהתאמה
לענוי המצריים בבני ישראל היה הקב"ה מסייע בידם
ונותן בהם כחות מיוחדים שיוכלו לסבל את הענוי:
וכפי פשט הפתוב ירצה כי נשהיו המצרים מרבים
לענות היה ה' מרבה את ישראל כדי שיהיו נעזרים
על העבודה והיה נותן בהם כח, והוא אמרו כן ירבה
לשעור אשר יספיקו העובדים בעבודה וגם ה' נותן
בהם כח לשעור אשר יתמעט מכחם מהענוי.
(מתוך הספר ספיר ויהלם להרב הגאון רבי מנחם
מנדל פומרנץ שליט"א)

בפונה הנכונה של המלים בתפלות שהתפלל מדי יום.
הרבי החליט שהוא אינו ממשיך הלאה עד שיפגענו
מדוע המלים הללו מזכרות כאן. הוא חזר על המלים
שוב ושוב, כשהוא מנסה להעלות תשובה במחשבתו.
לאחר זמן ממשך, עלה הדבר בידו. הוא היה מלא
התרגשות ושמחה, מפני שכעת הוא הרגיש שהוא
מבין מדוע 'גוזר ומקים' אכן מתאים לתפלה זו.

המלה 'מקים', חשב הרבי, יש לה שני מובנים: בנוסף
לפרוש 'מוציא לפעל', פרושה הוא גם כן: 'נותן כח
לסבל, להתגבר ולהחזיק מעמד'. זוהי הפונה כאן:
לפעמים ה' צריך לגזר דבר מה על בני אדם. הוא חייב
להעניש, על כל סבה שה' מוצא לנכון. אך באותו הזמן,
ה' נותן את הכח והיכלת לסבל ולהתגבר, על מנת
שהאדם יוכל לעמד בגזרה. זוהי הפונה במלים 'גוזר
ומקים'.

הרבי הבין שהוא עצמו, באותו זמן, נמצא ב'גזרה'.
אך מאותו רגע ואילך הוא הסתכל על מצבו בחיוביות
מפני שידע שה' גם 'מקים' אותו כדי שיוכל לעמד
בגזרה. הוא כבר לא היה במצב של 'אוש'. הוא החל
להאמין שזהו רק ענין של זמן עד שינצל. ואכן, לאחר
ימים מספר, בהתערבותם של אנשים מבחוץ, שחרר
הרבי מידי השלטונות הרומנים.

מדי שנה, ביום השנה לשחרורו מבית הכלא היה הרבי
מכנס את חסידיו ואנשי שלומו, מספר להם מקרה זה,
ומסביר את הפרוש החדש והמעודד שמצא במלים
'גוזר ומקים'. בכך היה הרבי מעודד את כל הנאספים
שלעולם אין להשבר במצבים קשים, מפני שהשי"ת

שו"ת קטר

חידון אֵלֶּךָ? נות - נושא פרסים איזה מלה מזכרת בפרשתנו הקשורה לחרף?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור
מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני
למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com
נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת לך לך:

ש. איזה פריט לבוש מופיע בפרשתנו, אך לא בשום מקום אחר בתורה?

ת. אברהם אומר למלך סדום שהוא לא ייקח אפילו "שרוך נעל" משלל המלחמה (בראשית יד, ג).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת לך לך:
ה' צבי בוק מבני ברק.

